

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Географічний факультет
Кафедра землезнавства та геоморфології**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА (з відривом від теоретичного навчання)

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

Е – Природничі науки, математика та статистика

Е4 – Науки про Землю

Магістр

**Ґрунтознавство, земельні ресурси та територіальне планування
обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2026/2027
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	8
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2026

Розробник: **Лаврук Тетяна Миколаївна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри
землезнавства та геоморфології, доцент
Ковтонюк Ольга Володимирівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри
землезнавства та геоморфології, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

(підпис)

Сергій БОРТНИК

(прізвище та ініціали)

Протокол № 15 від « 19 » серпня 2026 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 5 від «26» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

26 серпня 2026 року

1. Мета практики – оволодіння студентами сучасними методами, вміннями та способами організації праці викладача вищої школи, формування у них на базі одержаних в університеті теоретичних і практичних знань професійних навичок і вмінь для прийняття самостійних рішень під час роботи в конкретних умовах, проведення студентами різних видів навчальних занять у закладах вищої освіти.

Базою для проходження практики є кафедра землезнавства та геоморфології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

2. Попередні вимоги до забезпечення проходження практики:

1) успішне опанування навчальних дисциплін, передбачених освітньо-науковою програмою;

2) вміння працювати із науковими джерелами за професійним спрямуванням, використовувати сучасні технічні засоби для представлення навчальної інформації, вести діалог із аудиторією;

3) знання основ педагогіки, психології, сучасних методів дослідження у геоморфології та палеогеографії.

3. Анотація навчальної практики. Асистентська практика включає навчальну, методичну і організаційно-виховну роботу студентів.

Під час проходження асистентської практики студенти проводять навчальні заняття (лекційні, семінарські, практичні, лабораторні), відвідують заняття своїх колег (взаємовідвідування навчальних занять), готують письмові рецензії на відвідувані заняття. Також під час практики студенти беруть активну участь у науково-методичній, організаційно-виховній роботі, займаються самопідготовкою, самоосвітою.

Студенти-практиканти під час проходження практики повинні строго дотримуватися правил охорони праці та протипожежної безпеки. Кожен студент одержує індивідуальні завдання, які він має якісно і своєчасно виконати та оформити відповідно до вимог.

4. Завдання (навчальні цілі) асистентської практики полягають у:

- формуванні здатності застосовувати психолого-педагогічні та методичні знання під час організації освітнього процесу, проведення лекційних, практичних і семінарських занять із дисциплін природничо-географічного та професійного спрямування.

- розвитку вміння планувати, організовувати та проводити навчальні заняття, добирати зміст, методи, форми й сучасні освітні технології відповідно до визначених результатів навчання та рівня підготовки здобувачів освіти.

- формуванні навичок розробки навчально-методичних матеріалів та оцінювання результатів навчання, зокрема підготовки завдань, інструкцій, презентацій, матеріалів для практичних робіт і критеріїв оцінювання.

- розвитку професійних навичок педагогічної комунікації, рефлексії та самостійного вдосконалення викладацької діяльності, з урахуванням специфіки підготовки фахівців у галузі ґрунтознавства, земельних ресурсів і територіального планування.

Проходження асистентської практики спрямовано на формування таких компетентностей:

- *інтегральної*: здатність розв'язувати складні наукові задачі та практичні проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень при вивченні геосфер (відповідно до спеціалізації) у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних та в умовах недостатності інформації, невизначеності умов та вимог;

- *загальних*:

- ЗК1. Здатність до адаптації і дії в новій ситуації.

- ЗК2. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.

- ЗК5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу.

ЗК11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- спеціальних (фахових):

СК4. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів.

СК8. Вміння застосовувати основи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі у закладах освіти.

Асистентська практика включає такі види діяльності студента-практиканта:

1) навчальна робота:

- ознайомлення із плануванням і організацією навчальної і навчально-методичної роботи кафедри землезнавства та геоморфології;

- відвідування навчальних занять викладачів кафедри і інших студентів-практикантів з подальшим їх аналізом;

- проведення лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять;

- розроблення розгорнутого плану і підготовка тексту декількох навчальних занять, проведення пробного заняття;

- проведення консультацій з навчального предмету;

- проведення індивідуальних занять зі студентами;

- перевірка самостійних і контрольних робіт, передбачених навчальним планом;

2) методична робота:

- ознайомлення з робочими навчальними планами і робочими навчальними програмами дисциплін відповідних напрямів підготовки;

- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів засвоєння його студентами;

- підготовка навчально-методичних матеріалів до лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять, самостійної роботи студентів;

- складання завдань для проведення модульного і підсумкового контролю, завдань для тестового контролю;

- розробка і впровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання;

- ознайомлення з робочою документацією кафедри землезнавства та геоморфології і правилами її оформлення;

3) організаційно-вихована робота:

- ознайомлення з планом організаційно-виховної роботи кафедри.

- участь у виховній роботі в студентському колективі, виконання доручень куратора академічної групи;

- самостійне проведення одного-двох виховних заходів зі студентами;

- участь у профорієнтаційній роботі.

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	законодавчо-нормативні документи, які регулюють організацію і проведення навчально-виховного процесу у ЗВО	співбесіда і консультація з викладачем, індивідуальне навчання,	поточний контроль, самоконтроль, диференційов аний залік	до 5 %
1.2	основні форми, методи і технології			до 5 %

	проведення навчальних занять у ЗВО	самостійна робота		
1.3	особливості організації навчально-виховної роботи у ЗВО			до 5 %
1.4	методику проведення виховної роботи зі студентами, у тому числі й індивідуальної			до 5 %
2.1	аналізувати практичний досвід фахівців вищої школи, професійну діяльність свою і інших студентів-практикантів	індивідуальне навчання, самостійна робота		до 5 %
2.2	планувати етапи навчальної і виховної діяльності у ЗВО з метою досягнення конкретних освітніх цілей	консультація з викладачем, індивідуальне навчання, самостійна робота		до 10 %
2.3	проводити лекційні, семінарські, практичні, лабораторні та індивідуальні заняття зі студентами, оцінювати навчальні досягнення студентів	консультація з викладачем, контроль з боку викладача, індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль, перевірка виконання поставлених завдань практики, диф. залік	до 20 %
2.4	використовувати здобуті під час навчання теоретичні і практичні знання при плануванні і проведенні лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять			до 10 %
2.5	застосовувати інноваційні методики навчання			до 5 %
2.6	аналізувати результати навчальної і виховної роботи у ЗВО			до 5 %
2.7	визначати, науково обґрунтовувати, пропонувати способи удосконалення форм, методик і технологій навчання у ЗВО	індивідуальне навчання, самостійна робота		до 5 %
3.1	здатність ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, вироблення навиків ефективної комунікації із колегами і студентами, вміння вести діалог із аудиторією	контроль з боку викладача, індивідуальне навчання	поточний контроль, самоконтроль	до 10 %
3.2	належне використання сучасних технічних засобів у навчальній діяльності	індивідуальне навчання, самостійна робота		
4.1	здатність ефективно працювати як індивідуально, так і в команді, аналізувати власні здобутки і прогалини, робити відповідні висновки	індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль	до 10 %
4.2	використовуючи особистий досвід навчання і досвід проведення практики, пропонувати власне бачення планування і організації навчальної, методичної і виховної роботи кафедри			

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				1							2		3		4	
	1	2	3	4	1	2	3	4	5	6	7	1	2	1	2	1	2
ПРН3. Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі.					+	+	+	+	+	+	+	+	+				
ПРН5. Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом.					+	+	+	+	+	+	+	+	+				
ПРН8. Знати основні принципи управління підприємств сфери природокористування, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління.	+	+	+	+													
ПРН10. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю.																+	+
ПРН13. Ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти в складі геосфер, їхні властивості, явища та процеси, їм притаманні.					+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+

7. Схема формування оцінки.

Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів практики визначається за результатами поточного контролю, перевірки виконання поставлених індивідуальних завдань практики і диференційованого заліку.

Питома вага результатів навчання (РН) у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання **1.1-1.4 (знання)** – до 20 %;
- результати навчання **2.1-2.7 (вміння)** – до 60 %;
- результати навчання **3.1-3.2 (комунікація)** – до 10 %;
- результати навчання **4.1-4.2 (автономність та відповідальність)** – до 10 %.

7.1. Форми оцінювання студентів.

Кількість балів, яку студент одержує за асистентську практику, є сумою балів, що були одержані при поточному контролі, за виконання індивідуальних завдань практики, підготовку матеріалів практики, оформлення кінцевого звіту.

Оцінювання за формами контролю:

Форми контролю	Сума балів	
	Min.– 36 балів	Max.– 60 балів
Поточний контроль	«1» x 5 = 5	«2» x 5 = 10
Виконання індивідуальних завдань практики	«4» x 6 = 24	«6» x 6 = 36
Підготовка матеріалів і звіту практики	«7» x 1 = 7	«14» x 1 = 14
«5» – мінімальна/максимальна кількість робіт чи завдань 5/10 – сумарна кількість балів, яку може отримати студент		

Підсумкове оцінювання за асистентську практику проводиться у формі диференційованого заліку і представляє собою захист студентом його звіту за практику перед призначеною комісією. Максимальна кількість балів, яку студент може одержати під час заліку, становить 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються на заліку – 24 бали, що становить 60 % від максимальної кількості балів, відведених на залік.

При простому розрахунку отримаємо:

	<i>Практика</i>	<i>Диференційований залік</i>	<i>Підсумкова оцінка</i>
<i>Мінімум</i>	36	24	60
<i>Максимум</i>	60	40	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом №170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2. Організація оцінювання. Після закінчення терміну асистентської практики студенти звітують про виконання програми та індивідуальних завдань практики. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт, який разом з іншими документами (щоденником, характеристикою, планами-конспектами занять, методичними розробками тощо) подається на рецензування і оцінювання науковому керівнику асистентської практики від кафедри.

У звіті мають бути представлені відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань, розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки та пропозиції, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими програмою практики.

Звіт із практики студенти захищають перед комісією, призначеною завідувачем кафедри, у складі керівників-організаторів практики від кафедри. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки студента за підписами членів комісії.

Студенту, який не виконав програму асистентської практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно.

7.3. Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

7.4. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Виконання всіх навчальних і контрольних завдань здійснюється з дотриманням Хартії академічної доброчесності та чинних положень Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Під час реалізації освітнього компонента дотримуються принципи академічної доброчесності, зокрема принцип нетерпимості (нульової толерантності) до будь-яких проявів її порушення, відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» та внутрішніх актів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Запозичення, використання даних, ідей, текстів, зображень, цифрових матеріалів та інших результатів мають бути належно

атрибутовані. Порушення академічної доброчесності розглядаються відповідно до університетських процедур.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися лише у випадках і межах, визначених завданням та чинним Положенням про використання штучного інтелекту при реалізації освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Здобувач освіти несе відповідальність за достовірність, коректність, оригінальність і академічну доброчесність поданого результату та, якщо це передбачено завданням або політикою Університету, зазначає факт, інструмент і мету використання ШІ. Використання ШІ під час індивідуальних контрольних заходів дозволяється лише за прямим дозволом викладача. Використання генеративного штучного інтелекту не допускається під час контрольних заходів (проміжний та підсумковий контроль).

Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти. Результати навчання, здобуті в неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути подані до визнання у встановленому Університетом порядку за умови їх відповідності результатам навчання цієї дисципліни та наявності підтверджувальних матеріалів.

8. Структура навчальної дисципліни

Організація навчальної, методичної, науково-дослідницької, виховної і організаційної роботи студентів-практикантів

Зміст і послідовність асистентської практики визначається програмою згідно з навчальним планом за такими напрямками.

Навчальний: поглиблення й удосконалення теоретичних знань з фахових дисциплін та методики навчання й встановлення їхнього зв'язку з практичною діяльністю; проведення студентами-практикантами різних видів навчальних занять на кафедрі (лекційних, семінарських, практичних, лабораторних) із застосуванням сучасних методик і технологій, які активізують пізнавальну діяльність студентів; ознайомлення з формами і методами проведення занять та критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів у ЗВО; наукове осмислення результатів навчальної та виховної роботи у ЗВО і на цій основі удосконалення форм, методик і технологій навчання.

Методичний: ознайомлення з особливостями діяльності викладача ЗВО; заохочення до вдосконалення педагогічних здібностей з метою творчого вирішення завдань навчання і виховання; створення умов для розвитку здібностей і самореалізації магістрів у майбутній викладацькій діяльності, формування стилю викладання та потреби у самовдосконаленні; формування у студентів-практикантів професійних умінь і навичок, необхідних для організації взаємодії і спілкування у педагогічному процесі; розвиток особистісних якостей, необхідних у професійній діяльності; вироблення уміння аналізувати досвід і практику роботи викладачів і кураторів, власну професійну діяльність.

Науково-дослідницький: вивчення основних напрямів наукової діяльності викладачів; формування у студентів-практикантів творчого й дослідницького підходів до майбутньої професійної діяльності; спостереження та аналіз керівництва науково-дослідною роботою студентів у ЗВО.

Виховний: ознайомлення з функціональними обов'язками куратора академічної групи; формування у студентів-практикантів професійних умінь і навичок, необхідних для організації взаємодії і спілкування у педагогічному процесі; ознайомлення з методикою проведення виховної роботи у ЗВО; формування уміння проводити групову та індивідуальну виховну роботу зі студентами.

Організаційний: ознайомлення з основними напрямками професійної діяльності викладача ЗВО; вироблення уміння організовувати аудиторну та позааудиторну роботу студентів; формування у студентів-практикантів навичок аналізу результатів своєї праці, розвиток навичок професійної рефлексії.

Основні форми і план проведення асистентської практики

№ п/п	Проведення практики	Кількість годин
1. Навчальний напрям роботи		
1.1	Відвідування і спостереження лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять (здійснення записів і узагальнення основних рекомендацій викладача щодо проведення цих форм занять)	12
1.2	Підготовка до проведення семінарського/практичного заняття (розроблення плану-конспекту семінарського/практичного заняття, підготовка роздаткового матеріалу)	10
1.3	Проведення семінарського/практичного заняття (дослідження матеріалів та удосконалення семінару/практичної роботи)	20
1.4	Підготовка до проведення лабораторної роботи (розроблення плану-конспекту лабораторної роботи)	10
1.5	Проведення лабораторної роботи (дослідження матеріалів та удосконалення лабораторної роботи)	20
1.6	Відвідування, аналіз змісту й структури лекційного заняття (розроблення плану-конспекту лекційного заняття)	14
1.7	Проведення лекційного заняття (дослідження матеріалів та удосконалення лекції)	10
1.8	Проведення навчальних консультацій (аналіз проблем у навчанні студентів)	4
2. Методичний напрям роботи		
2.1	Ознайомлення з особливостями методичної роботи викладача ЗВО (участь у розробці навчально-методичних матеріалів)	20
3. Науково-дослідницький напрям роботи		
3.1	Спостереження за керівництвом науковою роботою студентів (розроблення індивідуальних завдань для написання курсової роботи, наукових статей, тез конференцій студентів)	20
4. Виховний напрям роботи		
4.1	Спостереження за груповою та індивідуальною роботою куратора академічної групи (складання характеристики академічної групи)	30
4.2	Підготовка й проведення виховного заходу (написання сценарію виховного заходу зі студентами)	20
5. Організаційний напрям роботи		
5.1	Ознайомлення з основними напрямками професійної діяльності викладача ЗВО	20
5.2	Написання звіту про проходження асистентської практики	30
	Всього годин	240

9. Рекомендована література

Література для асистентської практики підбирається індивідуально залежно від завдань студента-практиканта і виду запланованих робіт.

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТУ ПРО АСИСТЕНТСЬКУ ПРАКТИКУ**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Географічний факультет
Кафедра землезнавства та геоморфології

ЗВІТ ПРО АСИСТЕНТСЬКУ ПРАКТИКУ

студента 2-го курсу магістратури
кафедри землезнавства та геоморфології географічного факультету

Пилипенка Петра Івановича

Час проходження практики з _ _ _ _ _ по _ _ _ _ _ 20__ р.

Керівник практики:
Доц. Лаврук Т. М.

Київ – 20__

ЗРАЗОК СТРУКТУРИ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

1. Навчальна робота

1.1. Під час практики відвідав(ла) _____ занять викладача, _____ занять колег-практикантів, самостійно провів(ла) _____ занять за спеціальністю.

Результати цих занять: _____

1.2. Під час занять апробував(ла) результати магістерської роботи _____

2. Методична робота

2.1. Ознайомився(лась) з такими документами кафедри: _____

2.2. Ознайомився(лась) з основним напрямком науково-дослідної роботи кафедри: _____

2.3. Розробив(ла) робочу програму та контрольну роботу (тести на оцінювання знань студентів) з навчальної дисципліни _____

2.4. Брав(ла) участь у всіх заходах, що проводились за планом роботи кафедри і факультету ЗВО (науково-практичні конференції, семінари, засідання кафедри, робота циклових (предметних) комісій, засідання вченої та науково-методичної рад факультету тощо): _____

2.5. Підготув(вала) статтю на науково-практичну конференцію за темою магістерської роботи: _____

3. Організаційно-виховна робота

3.1. Оформив(ла) психолого-педагогічну характеристику групи: _____

4. Висновки студента про проходження асистентської практики та зауваження (Позитивні моменти практики та її недоліки) _____

Підпис студента-практиканта _____ «___» _____ 20__ р. (дата)

5. Відгук керівника практики

Дата «___» _____ 20__ р.

Підпис _____

Завідувач кафедри _____

РОБОЧИЙ ЗОШИТ асистентської практики

студента(тки) _____ курсу магістратури кафедри землезнавства та геоморфології
географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(прізвище, ім'я, по батькові)

час проходження практики з _____ по _____ 20__ / 20__ н. р.

Вказівки до планування і проведення асистентської практики

1. Для чіткої організації асистентської практики на весь її період студент-практикант у перший тиждень практики складає індивідуальний план, який погоджується з викладачем-керівником практики від кафедри і заноситься в робочий зошит. Він передбачає планування навчальної, методичної і організаційно-виховної роботи викладача з фаху відповідно до програми практики магістрів.

2. Студент-практикант веде щоденник практики. У ньому робляться записи про виконану під час практики навчально-методичну, наукову, організаційно-виховну та інші види робіт. Щоденник перевіряється викладачем, за яким закріплено студента-практиканта.

ЩОДЕННИК ПРАКТИКАНТА

№ з/п	Дата	Зміст роботи	Підпис викладача